

BEBYGGEISEN

Väggmålningen från 1680, är husets hjärta, där Bo Silverberg gärna sitter med tända ljus och goda vänner. FOTO: ANNICA JONSSON

Den gamla vinden, inreddes i modern tid.

Inklämt mellan modernare hus hukar fästningsstadens äldsta bostadshus.

Varldag och fest i historiskt sällskap

Mörkt. Rökigt. Fuktigt långt upp på väggarna och med största säkerhet sjukdom i luften. Kristianstads äldsta bostadshus må vara vackert och luftigt i dag, men när det byggdes, i stadens skälvande början, var det ett hus för de fattigaste.

■ Låt oss konstatera det med en gång: Skottenborg är Kristianstads äldsta hus. Men det ligger utanför vallarna. Innanför, i fästningsstaden är det ett litet lejongult gatuhus, inklämt mellan de större och betydligt modernare hyreshusen på Västra Storgatan, som är äldst. Hans Prytz lejhuis, står det på en skylt på fasaden.

– Det omnämns första gången 1641, så det är helt klart byggt innan dess. Mer exakt vet vi inte, säger Bo Silverberg som tillsammans med sin hustru Eva flyttade in för nio år sedan.

Kristianstads äldsta bostadshus, i dag ett 196 kvadratmeter stort hus ombyggt i etapper under fyra århundraden, var en gång ett hyreshus med minimala rum, och skomakarverkstad på andra våningen. Här har också varit en handelsbod.

I trädgården där det i dag växer ett persikoträd fanns utedassen och mitt i det som numera ger plats åt ett köksbord, fanns brunnen som då var ute på gården.

Paret Silverberg är väl medvetna om och mycket stolta över att bo i det äldsta huset innanför vallarna. Det var det som lockade, ett så gammalt hus med så mycket historia.

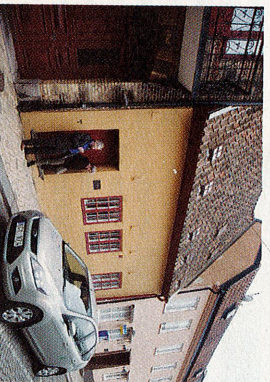
– Vi är småördar när det kommer till historia, kunskapen om det

som varit gör att man förstår nutiden så mycket bättre, säger Bo.

I vardagsrummet som vetter ut mot gatan finns en fantastisk väggmålning, daterad till 1680-talet som Väga Lindell Andersson varsamt tog fram när huset fick sin omfattande renovering i mitten av 1980-talet. Då var den täckt av sex lager tapet och två lager puts. Det sägs att en prästänka ägde huset och hyrde ut rum, bland annat till en kyrkomålare.

– **Det påminner mycket** om sätet man målat i kyrkor på, så det kan säkert ligga något i det, säger Bo och berättar att väggmålningen skadades vid den kraftiga jordsjotten 2008. Putsen föll ner och man fick kalla på restaureringsexperter.

Paret älskar att sitta vid matbordet i stearinljus och njuta av god mat och vänner, med väggmålning

Bo och Eva Silverberg bor i stadens äldsta hus.

Trivs!

Vi är småördar när det kommer till historia, kunskapen om det som varit gör att man förstår nutiden så mycket bättre.

en som en närvarande påminnelse om livet som varit.

I taket syns de ursprungliga bjälkarna, några av dem med en radda hål i. Där har det suttit väggar, som byggts av tunna spjälor som man sedan tätat och putsat.

– Huset hade stått tomt mycket länge och var nästan helt förfallet när arkitektparet Anna och Bo Lewinson tog sig an det i mitten av 80-talet. De renoverade och gjorde ett fantastiskt arbete, säger Eva.

Två rejäla trappsteg upp leder vidare in i huset, till en del som byggdes till på 1700-talet. Där finns en gravsten från 1694 som hittades under renoveringsarbetet, som någon gång under 1700-talet användes som fyllnadsmassa. Nu ligger den hoppuslad i den misch där det en gång fanns en bakugn. Och brunnsumrymmet har blivit en perfekt vinkällare.

På andra våningen är de ursprungliga fönstren små och ger en hint av hur mörkt här en gång varit. Här höll skomakaren till. På den oisolerade vinden (ja hela huset var oisolerat) hade han sitt kallager, vilket nu inretts för att ge plats åt den moderna familjen. Bo kan med sina 1,85 centimeter i strumplästen knäppt gå rak under takbjälkarna

och han har lärt sig att ducka i vissa av dörröppningarna.

– Här finns inte en rät vinkel, vilket förstås är charmigt om än opraktiskt, säger Eva och visar in i den del där paret sovrum och badrum är. Här, pekar hon, bodde en av de sista hyresgästerna, en familj med fem barn. I ett rum och kök.

Det fanns vatten vatten eller värme i huset, då när det byggdes. Det var en fattig tid, med utbredd alkoholism, emellanåt livsmedelsbrist och så fulsten som drog in från vattenriket runt staden.

Utsidan är skyddad och det krävdes tillstånd att måla om det. Den mörka gula, med de röda fönstren fick man till sist tillstånd till. Invändigt får man faktiskt göra lite som man vill, det är inte skyddat på samma sätt.

– Till exempel så är trappan upp en nymodighet, förr gick trappan utanpå huset. Och vi behöver inte ha jordgolv som det var ursprungligen, ler Eva.

Favoritrummet är det äldsta, där väggmålningen gärna lysas upp av stearinljus och där nutiden tar lite försiktig plats när Rod Stewart allt som oftast börjar sjunga ur högtalarna.

ÅSA CARLSSON

asa.carlsson@kristianstadsbladet.se

Plats för många. På andra våningen fanns en skomakare och på tredje, som också syns här, fanns ett källager. Hela huset var oisolerat.

FOTO: ANNICA JONSSON